Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1920 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet.

(3:dje avd.)

Departementet.

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov i avseende å tionde huvudtiteln, innefattande anslagen till handelsdepartementet, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 1) att till avlöning åt chefen för nämnda departement uppföra ett ordinarie anslag å 17,000 kronor. *Departementschefen.* [1 [1]]

Utskottet hemställer,

att riksdagen må från och med år 1921 till *avlöning åt chefen för handelsdepartementet* under riksstatens tionde huvudtitel uppföra ett ordinarie anslag å 17,000 kronor.

2:o) I förslaget till riksstat för år 1921 har Kungl. Maj:t upptagit ett ordinarie anslag till handelsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli med 96,200 kronor (punkt 2). *Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.* [2]

Detta förslag grundar sig på Kungl. Maj:ts i den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen (nr 3) gjorda framställning om

[1]) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

ändrad organisation av statsdepartementen och därav föranledda anslagsbehov.

I denna fråga har riksdagen numera fattat beslut; varom utskottet velat här

erinra.

Upprätthållande av departementets verksamhet. [3.]

3:o) I förslaget till riksstat för år 1921 har Kungl. Maj:t vidare under tionde huvudtiteln till upprätthållande av handelsdepartementets verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat upptagit ett förslagsanslag, högst, 13,200 kronor (punkt 3).

Detta förslag grundar sig likaledes på Kungl. Maj:ts i nästföregående punkt omförmälda proposition, nr 3, om ändrad organisation av statsdepartementen och därav föranledda anslagsbehov.

I denna fråga har riksdagen numera jämväl fattat beslut; varom utskottet velat här

erinra.

Centrala verk med underlydande stater.

Kommerskollegium.

4:o) I förslaget till riksstat för år 1921 har Kungl. Maj:t under tionde huvudtiteln med oförändrat belopp upptagit det hittills under nuvarande sjunde huvudtiteln, finansdepartementet, anslagstiteln »Kommerskollegium» uppförda ordinarie anslaget å 349,400 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under tionde huvudtiteln med oförändrat belopp upptaga ordinarie anslaget till kommerskollegium, 349,400 kronor.

Förstärkning av arbetskrafterna å kommerskollegii kamrerar- och kassakontor. [4.]

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att till förstärkning, i enlighet med vad chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 anfört, av arbetskrafterna å kommerskollegii kamrerar- och kassakontor å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 2,350 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 3—5 i statsrådsprotokollet.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet är avsett till avlönande av ett kvinnligt biträde i tredje lönegraden å kommerskollegii kamrerar- och kassakontor.

För avlönande av biträdet ifråga under senare halvåret av innevarande år har Kungl. Maj:t å tilläggsstat för år 1920 äskat ett anslag å 1,175 kronor.

Av den i ämnet lämnade utredningen har utskottet icke blivit övertygat om, att de arbetsuppgifter, som påvila det kvinnliga biträde, varom här är fråga, äro av den kvalificerade beskaffenhet, som av riksdagen förutsatts för inrättande av kvinnliga biträdesbefattningar av tredje lönegraden. *Utskottets yttrande.*

Utskottet har därför ansett, att det kvinnliga biträdet bör uppföras i andra lönegraden och att hennes löneförmåner sålunda böra bestämmas till 1,950 kronor, för år räknat.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till ***förstärkning av arbetskrafterna å kommerskollegii kamrerar- och kassakontor*** å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,950 kronor. *Nytt anslag.*

6:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 5) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 5—8) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till ***uppehållande å kommerskollegii handelsbyrå under år 1921 av en upplysningssektion*** i enlighet med vad för innevarande år gäller å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 21,550 kronor. *Uppehållande å kommerskollegii handelsbyrå under år 1921 av en upplysningssektion.* [5.]

7:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit (punkt 6) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 8—11) i ämnet innehåller, hemställer utskottet, *Förstärkning av kommerskollegii arbetskrafter*

för behandling av ärenden rörande kraftledningslånefonden. [6.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *anställande å kommerskollegii industribyrå under år 1921 av en byråingenjör och ett kvinnligt biträde av första graden för handläggning av ärenden angående kraftledningslånefonden* å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 7,150 kronor.

Förstärkning av kommerskollegii arbetskrafter för behandling av vissa ärenden rörande elektriska anläggningar. [7.]

8:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående förstärkning av kommerskollegii arbetskrafter för behandling av vissa ärenden rörande elektriska anläggningar (punkt 7) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

En assistent å kommerskollegii industribyrå. [8.]

9:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att för anställande å kommerskollegii industribyrå av en assistent åt tekniska konsulenten å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 4,025 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 12—15 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Av det utav Kungl. Maj:ts äskade anslaget, 4,025 kronor, är 125 kronor avsett till vikariatsersättning under assistentens semester.

Utskottet, som emellertid ansett, att arbetet å byrån ifråga bör kunna ordnas på sådant sätt, att särskilda medel till vikariatsersättning icke erfordras, har sålunda funnit anslaget böra kunna nedsättas med för berörda ändamål avsett belopp till 3,900 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

Nytt anslag.

att riksdagen må för *anställande å kommerskollegii industribyrå av en assistent åt tekniska konsulenten* å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 3,900 kronor.

Kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå. [9.]

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9), att till upprätthållande av kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå i överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari

1920 anförts å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 46,250 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 16—24 i statsrådsprotokollet.

I den till 1919 års lagtima riksdag avlåtna propositionen om statsverkets tillstånd och behov föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, i samband med framläggandet av förslag till kommerskollegii omorganisation från och med år 1920, att för inrättande av en fartygsinspektionsbyrå inom kommerskollegium å extra stat för år 1920 bevilja ett förslagsanslag, högst, 33,750 kronor. I skrivelse den 12 juni 1919, nr 7 A, anmälde riksdagen att Kungl. Maj:ts berörda framställning bifallits.

Vid anmälan den 19 juni 1919 av denna riksdagens skrivelse har Kungl. Maj:t i fråga om användningen av det sålunda anvisade anslaget och i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i ämnet uttalat till statsrådsprotokollet över finansärenden den 9 januari 1919 förordnat:

att inom kommerskollegium skulle i stället för den därstädes då befintliga fartygsinspektionsavdelningen tillsvidare från och med år 1920 vara inrättad en fartygsinspektionsbyrå;

att å nämnda byrå skulle vara anställda en byråchef, en sekreterare, en förste byråinspektör, en byråinspektör, ett kvinnligt biträde av andra graden, två kvinnliga biträden av första graden och två amanuenser;

att omförmälda befattningshavare skulle åtnjuta arvoden, för år räknat med följande belopp, nämligen, byråchefen 7,800 kronor, därav 5,300 kronor skulle anses såsom lön och 2,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, sekreteraren 5,600 kronor, därav 3,800 kronor skulle betraktas såsom lön och 1,800 kronor såsom tjänstgöringspenningar, förste byråinspektören 5,600 kronor, därav 3,800 kronor skulle anses såsom lön och 1,800 kronor såsom tjänstgöringspenningar, byråinspektören 3,900, kronor, varav 2,400 kronor skulle anses såsom lön och 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, kvinnliga biträdet av andra graden 1,950 kronor, därav 1,450 kronor skulle anses såsom lön och 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, en var av de kvinnliga biträdena av första graden 1,550 kronor, därav 1,250 kronor skulle anses såsom lön och 300 kronor såsom tjänstgöringspenningar, samt amanuenserna sammanlagt 3,300 kronor;

att beträffande tillsättandet av byråinspektörerna skulle gälla de grunder, som tillämpades för tjänster inom ämbetsverket i andra respektive första lönegraden;

att i fråga om tillsättandet av övriga ovan omförmälda befattningshavare skulle gälla samma grunder, som tillämpades vid tillsättandet av motsvarande tjänster inom ämbetsverket;

att de jämlikt samma den 19 juni utfärdad kungörelse (nr 500) i fråga om åtnjutande av de för befattningshavare hos kommerskollegium, med undantag av sjöåklagaren, fastställda avlöningsförmåner stadgade villkor och bestämmelser skulle för nu avsedda befattningshavare i tillämpliga delar lända till efterrättelse; samt

att kommerskollegium finge för utbetalande under år 1920 av berörda arvoden samt för bestridande av de å byrån belöpande utgifter för extra personal, vikariatsersättningar m. m. anlita ifrågavarande å extra stat för år 1920 beviljade förslagsanslag, högst 33,750 kronor.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär dels uppflyttning av den kvinnliga biträdesbefattningen av andra graden till närmast högre normalgrad, dels höjning av det till den ene av de två nu anställda amanuenserna utgående arvodet från 1,500 kronor till 1,800 kronor dels ock ökning av anslaget till extra personal, vikariatsersättningar m. m.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle kostnaderna för fartygsinspektionsbyrån för år 1921 bliva följande:

En byråchef		kronor	7,800
En sekreterare	kronor	5,600	
En förste byråinspektör	»	5,600	
En byråinspektör	»	3,900	
Ett kvinnligt biträde av tredje graden	»	2,350	
Två kvinnliga biträden av första graden	»	3,100	
Två amanuenser	»	3,600	24,150
Till extra personal, vikariatsersättningar m. m.		kronor	14,300
		Summa kronor	46,250.

Till upprätthållande av kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå har Kungl. Maj:t härjämte å tilläggsstat för år 1920 äskat ett anslag å 3,500 kronor.

Utskottets yttrande.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till annan erinran, än att utskottet ansett, att det för extra personal, vikariatsersättningar m. m. äskade anslagsbeloppet bör kunna något nedsättas, och har utskottet funnit sig böra föreslå, att denna anslagspost bestämmes till 13,050 kronor, på grund varav anslaget för upprätthållande av kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå under år 1921 skulle begränsas till 45,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *upprätthållande av kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå* å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 45,000 kronor. *Ökat anslag.*

11:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 hemställer utskottet, *Bergsstaten.*

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under tionde huvudtiteln uppföra ordinarie anslaget till bergsstaten med oförändrat belopp, 84,800 kronor.

12:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 10) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 25) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa, *Arvoden åt två gruvingenjörer.* [10.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *arvoden åt två gruvingenjörer* å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 10,400 kronor.

13:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921, hemställer utskottet, *Sprängämnesinspektionen och inspektionen över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring.*

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under tionde huvudtiteln med oförändrade belopp upptaga följande hittills under sjunde huvudtiteln uppförda ordinarie anslag, nämligen:

a) anslaget till sprängämnesinspektionen, 7,600 kronor; och

b) anslaget till inspektionen över elektriska anläggningar för belysning och arbetsöverföring, 20,800 kronor.

14:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 26—27) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa, *Arvoden åt två assistenter.* [11.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till arvoden åt *två assistenter vid inspektionen över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring* å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 7,800 kronor.

Förhandskontroll å fartygs sjövärdighet. [12.]

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att till anordnande av förhandskontroll å fartygs sjövärdighet, i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för finansdepartementet i stadsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 angivna grunder, å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 211,850 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 27—40 i statsrådsprotokollet.

Till anordnande av förhandskontroll å fartygs sjövärdighet under år 1920 har riksdagen å extra stat för samma år beviljat ett förslagsanslag, högst, 167,400 kronor.

De särskilda, i anslaget till den lokala kontrollen för år 1920 ingående beloppen äro avsedda att fördelas på följande sätt:

Arvoden till 6 förste fartygsinspektörer à kronor 5,950	kronor	35,700
» » 17 andre » à » 3,000	»	51,000
Ortstillägg till i Stockholm stationerade fartygsinspektörer, andre fartygsinspektören i Luleå och en ny andre fartygsinspektör i Sundsvalls distrikt	»	1,600
Rese- och traktamentsersättning till fartygsinspektörerna	»	49,700
Ersättning till skrivmaterialier, lokalhyra och andra kontorskostnader åt fartygsinspektörerna, kostnaderna för överdragskostymer inberäknade	»	16,100
Ersättning till skrivhjälp åt förste fartygsinspektörerna	»	8,300
Ersättning till vikarier för fartygsinspektörerna	»	3,000
Sakkunniga biträden vid förrättningar inom Sverige	»	2,000
Summa	kronor	167,400.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär en höjning av det andre fartygsinspektör tillkommande arvodet från 3,000 kronor till 3,600 kronor, därav 2,200 kronor lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar. Denna höjning har ansetts erforderlig, för att befattningarna skola kunna vederbörligen rekryteras. Enligt förslaget skulle vidare en ny andre fartygsinspektörsbefattning inrättas med stationsort i Malmö.

Till sakkunnig extra arbetskraft har äskats ett anslag av 16,600 kronor. Detta anslag är avsett till bestridande av kostnaderna för anställandet av två nya extra funktionärer i Stockholms distrikt, en med nautisk och en med maskinteknisk utbildning, samt två extra funktionärer i Göteborgs distrikt, den ena likaledes med nautisk och den andre med maskinteknisk utbildning. Årsarvodet till en var av dessa fyra extra funktionärer har ansetts böra sättas till samma belopp som den årsavlöning, vilken föreslagits utgå till andre fartygsinspektör, med ett ortstillägg av 300 kronor för vardera av de i Stockholm stationerade funktionärerna. Med beräkning för en var av dem av 400 kronor i ersättning för skrivmaterialier och övriga kontorskostnader hava kostnaderna för dessa funktionärer icke ansetts kunna sättas lägre än till ovanberörda belopp eller sammanlagt 16,600 kronor. I detta belopp ingår icke resekostnads- och traktamentsersättning.

Med hänsyn till förslagen om inrättandet av en andre fartygsinspektörsbefattning i Malmö samt anställandet av nyssberörda fyra extra funktionärer har Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av anslagsposten till resekostnads- och traktamentsersättning med 6,400 kronor. På grund av ökningen av antalet funktionärer i Stockholms och Göteborgs distrikt har likaledes en höjning av anslaget till skrivhjälp åt förste inpektörerna med 2,900 kronor ifrågasatts.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär slutligen en ökning av anslagsposten till ersättning för skrivmaterialier, lokalhyra m. m. med 4,750 kronor. Denna ökning föranledes dels därav, att fartygsinspektionen i Stockholms distrikt måst avstå de lokaler, inspektionen disponerat i gamla riksdagshuset och nödgats hyra erforderligt lokalutrymme av Stockholms stad, dels av hyresförhöjning för tjänstelokaler i Göteborg, dels ock av förslaget om inrättande av förberörda andre fartygsinspektörsbefattning i Malmö.

För beredande av sakkunnig extra arbetshjälp åt fartygsinspektörerna samt till förstärkning av de anslagsbelopp, som för år 1920 anvisats, dels till resekostnads- och traktamentsersättning åt fartygsinspektörerna, dels ock till ersättning till skrivmaterialier, lokalhyra m. m. åt berörda inspektörer, har Kungl. Maj:t å tilläggsstat för sagda år äskat ett anslag å 26,150 kronor.

Utskottets yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag, i vad detsamma avser höjning av det andre fartygsinspektör tillkommande arvodet samt inrättande av en ny dylik befattning med stationsort i Malmö, har utskottet funnit sig böra biträda, och har utskottet likaledes ansett sig kunna tillstyrka det av Kungl.

Maj:t för anställande av sakkunnig extra arbetskraft vid fartygsinspektionerna inom Stockholms och Göteborgs distrikt äskade anslaget. Då utskottet ej heller i övrigt funnit skäl till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, får utskottet alltså beträffande 1921 års stat hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *anordnande av förhandskontroll å fartygs sjövärdighet,* i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för finansdepartementet angivna grunder, å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 211,850 kronor.

Navigationsskolorna. Navigationslärarkursen. Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart. Skeppsmätningskostnad.

16:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921, hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under tionde huvudtiteln med oförändrade belopp upptaga följande ordinarie anslag, nämligen:

a) anslaget till navigationsskolorna, 178,120 kronor;

b) reservationsanslaget till navigationslärarkursen, 2,200 kronor.

c) förslagsanslaget till ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart, 11,000 kronor; samt

d) förslagsanslaget till skeppsmätningskostnad, 32,200 kronor.

Lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna.

[13.]

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att med godkännande av vid statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 fogade förslag till avlöningsstater för lotsstyrelsen, för lotspersonalen och för fyrpersonalen samt av pensionsstat för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna i riksstaten för år 1921 öka förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, nu 3,656,709 kronor med 14,225 kronor till 3,670,934 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 41—57 i statsrådsprotokollet.

I fråga om *avlöningsstaten för lotsstyrelsen* har Kungl. Maj:t föreslagit, dels att en utav de i staten upptagna två skrivbiträdesbefattningarna av första lönegraden måtte uppföras i närmast högre normal-

grad, dels att anslagsposten till vikariatsersättning samt arvoden och flitpenningar åt amanuenser och andra extra ordinarie tjänstemän måtte för beredande av arvode till ett förrådsbiträde åt den å staten uppförda materialförvaltaren höjas med 2,000 kronor, dels ock att anslaget till arvoden åt tekniska biträden likaledes måtte upptagas med ett med 2,000 kronor förhöjt belopp.

Statens slutsumma skulle härigenom komma att för år 1921 undergå en ökning av sammanlagt 4,400 kronor.

Beträffande *avlöningsstaten för befälet vid lotsverket* har någon ändring icke vidtagits.

Vidkommande *avlöningsstaten för lotspersonalen* och *avlöningsstaten för fyrpersonalen* har förhöjning föreslagits av den förra staten med 1,400 kronor, motsvarande avlöningen till en lots vid Limhamns lotsplats, och av den senare staten med 3,950 kronor, utgörande dels kostnaden för ordnandet, på sätt av lotsstyrelsen förordats, av förbindelse mellan Gottland och Gotska Sandön med därvarande fyrplats, dels ock kostnaden för förhöjda bidrag för underhållande av förbindelse med land vid vissa fyrplatser.

Samma belopp som för år 1921 begärts för höjning av avlöningsstaten för fyrpersonalen har äskats jämväl å tilläggsstat för innevarande år.

Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag i fråga om sistberörda två avlöningsstater skulle dessa höjas, avlöningsstaten för lotspersonalen från 1,656,400 kronor med 1,400 kronor till 1,657,800 kronor och avlöningsstaten för fyrpersonalen från 723,950 kronor med 3,950 kronor till 727,900 kronor.

I fråga om de i *omkostnadsstaten för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalten* ingående förslagsanslag har någon ändring icke vidtagits.

Övergångs- och indragningsstaten har, på grund av att två befattningshavare avgått, ansetts kunna minskas med 525 kronor.

Beträffande slutligen *pensionsstaten för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna* har en ökning med 5,000 kronor föreslagits av det i densamma upptagna bestämda anslaget till beredande av understöd åt vissa förutvarande befattningshavare vid lotsverket eller deras änkor och barn. Vid bifall härtill skulle pensionsstaten sluta å ett belopp av 270,000 kronor.

Till förstärkning av nyssberörda under pensionsstaten upptagna bestämda anslag har Kungl. Maj:t å tilläggsstat för år 1920 jämväl äskat ett anslag å 5,000 kronor.

Förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddnings-

anstalterna skulle alltså vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag för år 1921 ökas med (4,400 + 1,400 + 3,950 — 525 + 5,000) 14,225 kronor.

Mot vad Kungl. Maj:t i fråga om detta anslag föreslagit har utskottet ej funnit anledning till erinran, liksom ej heller mot de framlagda statförslagen.

Utskottet hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må, med godkännande av de vid statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 fogade förslag till avlöningsstater för lotsstyrelsen, för lotspersonalen och för fyrpersonalen samt av pensionsstat för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, i riksstaten för år 1921 öka förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, nu 3,656,709 kronor, med 14,225 kronor till 3,670,934 kronor.

Säkerhetsanstalter för sjöfarten.

[14.]

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att till säkerhetsanstalter för sjöfarten på extra stat för 1921 bevilja ett reservationsanslag av 928,000 kronor.

Rörande utredningen i fråga om detta anslagskrav får utskottet hänvisa till sid. 63—82 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål anvisade sistlidet års riksdag å extra stat för år 1920 ett reservationsanslag å 174,200 kronor.

Det av Kungl. Maj:t till säkerhetsanstalter för sjöfarten nu äskade beloppet är avsett att användas enligt följande fördelning:

Anskaffning av en kombinerad ljus- och ljudboj med förankringsgods vid Klotet	kronor	9,600
Anskaffning av ett nytt fyrskepp för Norra Kvarken	»	289,500
Anordnande av agabelysning å lots- och fyrfartyget Malmö redd	»	31,000
Förbättring av personalens bostadsförhållanden m. m. vid Holmögadds fyrplats	»	70,000
Ny fyr på Finnrevet	»	30,000
Anordnande å Bredskär av magasinslokaler m. m. för övre norra lotsdistriktet	»	60,000
Två nya agafyrar vid Gåsören	»	30,000

Ombyggnad av Bjuröklubbs fyr, anordnande av mistsignalstation samt utförande av andra byggnadsarbeten vid denna fyrplats	kronor	125,000
Nytt stångmärke å Ledklabben	»	2,000
Fortsatt införande av agabelysning vid fyrar	»	49,900
Nytt maskineri och ny fyrapparat för fyrskeppet nr 5 Svenska Björn	»	116,000
Anskaffning av en lysboj jämte förankringsgods i reserv	»	13,000
Förbättring av säkerhetsanstalterna vid Ostergarns fyrplats	»	40,000
Ny fyr på Blackkallen	»	26,000
Ny fyr på Litanö	»	9,000
Anordnande av agabelysning å fyrskeppet Utgrunden	»	27,000
Summa	kronor	928,000

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet till behandling förehaft en inom Andra kammaren av herr *A. Thore* väckt motion, nr 105, vari hemställts, att riksdagen, för färdigställande av tvenne motorlotskuttrar för Vrångö och Brännö lotsplatser, på 1921 års stat måtte bevilja ett förstärkningsanslag av 87,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Beträffande först Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke funnit något att anmärka mot de utgiftsposter, för vilka det begärda anslaget till säkerhetsanstalter för sjöfarten beräknats, och får utskottet sålunda tillstyrka bifall till detsamma.

Vidkommande härefter den av herr Thore väckta motionen, vilken innebär, att staten skulle för färdigställande av de två motorlotskuttrar för Vrångö och Brännö lotsplatser, till vilkas anskaffning 1915 års riksdag beviljat ett anslag av 33,000 kronor, anvisa ytterligare ett belopp av 87,000 kronor, vill utskottet erinra om, att nämnda riksdag, med hänsyn till att någon utredning icke förelåg i fråga om grunderna för bestridandet av kostnaderna för anskaffning av ny båtmateriel å de olika lotsplatserna, bestämt uttalade, att riksdagen icke tagit ståndpunkt i frågan om, huru för framtiden vid nyanskaffning av båtmateriel för lotsverket skulle förfaras. Enligt vad utskottet inhämtat, är denna fråga för närvarande under utredning av en särskild, av Kungl. Maj:t tillsatt kommitté. På grund härav och då utskottet förutsätter, att lotsstyrelsen

ägnar uppmärksamhet åt frågan om lotsuppassningens ordnande å de orter, här ovan nämnts, samt till Kungl. Maj:t ingiver det förslag, som efter utredning kan anses av omständigheterna påkallat, har utskottet ansett sig icke kunna förorda motionärens framställning.

Utskottet hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herr Thores motion till ***säkerhetsanstalter för sjöfarten*** på extra stat för år 1921 bevilja ett reservationsanslag av 928,000 kronor.

Nautisk-meteorologiska byrån. [15.]

19:o) Kungl. Maj:t har (punkt 15) i riksstaten för år 1921 upptagit anslaget till nautisk-meteorologiska byrån med oförändrat belopp och fördelat på följande sätt:

bestämt anslag	kronor	10,000
reservationsanslag	»	16,100
	Summa kronor	26,100.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 83—90 i statsrådsprotokollet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under tionde huvudtiteln upptaga ordinarie anslaget till nautisk-meteorologiska byrån med oförändrat belopp och fördelat på följande sätt:

bestämt anslag	kronor	10,000
reservationsanslag	»	16,100,
	Summa kronor	26,100

Förstärkning av reservationsanslaget till nautisk-meteorologiska byrån. [16.]

20:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 16) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till nautisk-meteorologiska byrån* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 2,700 kronor.

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17) att till arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

Arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån. [17.]

Till arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån har riksdagen å extra stat för år 1920 anvisat ett anslag å 3,500 kronor. Anslaget har nu föreslagits till 4,000 kronor, för att den assistent, till vilken arvodet i fråga för närvarande utgår, må komma i åtnjutande av en avlöningsförhöjning, som av i statsrådsprotokollet (sid. 89—90) angiven anledning ansetts skälig.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må till *arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

Ökat anslag.

22:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 18) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Tillfällig löneförbättring åt personalen vid nautisk-meteorologiska byrån. [18.]

att i riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *tillfällig löneförbättring åt personalen vid nautisk-meteorologiska byrån* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 2,400 kronor.

23:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 19) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Förhöjda arvoden åt vissa kontrollstationsföreståndare [19.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *förhöjda arvoden åt vissa kontrollstationsföreståndare* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

24:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 hemställer utskottet,

Ålderstillägg för personalen vid nautisk-meteorologiska byrån.

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 upptaga ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg för personalen vid nautisk-meteorologiska byrån med oförändrat belopp, 2,000 kronor.

Patent- och registreringsverket.

[20.]

25:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20)

dels medgiva,

att å patent- och registreringsverkets utgiftsstat må från och med år 1921 uppföras:

ytterligare tre kvinnliga biträden av första avlöningsgraden med avlöning för en var av dem av 1,600 kronor, därav lön 1,100 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor, ortstillägg 200 kronor,

och ytterligare en vaktmästare med avlöning av 1,600 kronor, därav lön 900 kronor, tjänstgöringspenningar 550 kronor, ortstillägg 150 kronor,

samt

att nämnda befattningshavare må kunna tilldelas ålderstillägg efter enahanda grunder, som gälla för övriga befattningshavare av motsvarande avlöningsgrad i patent- och registreringsverket,

dels förklara,

att berörda ålderstillägg skola utgå av det å utgiftsstaten för patent- och registreringsverket uppförda anslaget till ålderstillägg, samt

att för de nya befattningshavarna skola bliva gällande de villkor och bestämmelser, som för åtnjutande av fastställda avlöningsförmåner gälla för motsvarande befattningshavare i patent- och registreringsverket,

dels ock höja det ordinarie reservationsanslaget till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet,

nu 771,200 kronor, med 6,400 kronor till 777,600 kronor,

att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 92—97 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Av den i ämnet förebragta utredningen har utskottet funnit ådagalagt, att på grund av patent- och registreringsverkets nuvarande arbetsbörda de av Kungl. Maj:t till uppförande å ämbetsverkets utgiftsstat föreslagna nya kvinnliga biträdesbefattningarna äro av behovet påkallade. Utskottet finner sig sålunda böra biträda Kungl. Maj:ts härutinnan gjorda framställning.

Då utskottet ej heller i övrigt haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må *Ökat anslag.*

a) medgiva,

att å patent- och registreringsverkets utgiftsstat må från och med år 1921 uppföras:

ytterligare tre kvinnliga biträden av första avlöningsgraden med avlöning för en var av dem av 1,600 kronor, därav lön 1,100 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor, ortstillägg 200 kronor

och ytterligare en vaktmästare med avlöning av 1,600 kronor, därav lön 900 kronor, tjänstgöringspenningar 550 kronor, ortstillägg 150 kronor; samt

att nämnda befattningshavare må kunna tilldelas ålderstillägg efter enahanda grunder, som gälla för övriga befattningshavare av motsvarande avlöningsgrad i patent- och registreringsverket,

b) förklara,

att berörda ålderstillägg skola utgå av det å utgiftsstaten för patent- och registreringsverket uppförda anslaget till ålderstillägg, samt

att för de nya befattningshavarna skola bliva gällande de villkor och bestämmelser, som för åtnjutande av fastställda avlöningsförmåner gälla för motsvarande befattningshavare i patent- och registreringsverket,

c) höja det ordinarie reservationsanslaget till *upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet,*

nu 771,200 kronor med 6,400 kronor, till 777,600 kronor

att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå.

26:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 21) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 98) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa, *Kostnader, som föranledas av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas befattning med vissa slag av registrering.*

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *bestridande av kostnaderna*

för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings-, försäkrings- och handelsregistren å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag å 4,000 kronor ävensom medgiva, att de till nämnda myndigheter inflytande avgifter för sådana registreringar och anmälningar må tillföras detta anslag såsom särskilda uppbördsmedel.

Försäkringsinspektionen.

27:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 upptaga ordinarie reservationsanslaget till upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå, med oförändrat belopp, 85,200 kronor.

Statens provningsanstalt. [22].

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22) att, med godkännande av de av chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 förordade ändringar i staterna för statens provningsanstalt, höja det ordinarie förslagsanslaget till upprätthållande av provningsanstaltens verksamhet, nu utgörande 263,850 kronor med 15,200 kronor till 279,050 kronor, att i första hand av inkomster av statens provningsanstalt direkt utgå.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 99—101 i åberopade statsrådsprotokollet.

Genom Kungl. Maj:ts och riksdagens under nästföregående år fattade beslut ombildades tekniska högskolans materialprovningsanstalt till en statsinstitution i egentlig mening. För upprätthållande av verksamheten vid denna statens provningsanstalt under år 1920 beviljade riksdagen å ordinarie stat för nämnda år ett förslagsanslag å 263,850 kronor, att i första hand direkt utgå av inkomster av statens provningsanstalt.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna förhöjningen av anslaget i fråga är påkallad dels därav, att ett i provningsanstaltens omkostnadsstat ingående anslag till »tillfälliga biträden m. m. samt materialier, kemikalier och förbrukningsartiklar» befunnits för lågt beräknat, dels därav att behov av ytterligare extra arbetshjälp vore att emotse å byggnads-

tekniska avdelningen, dels ock slutligen därav att ett av anstaltens kvinnliga biträden är berättigat till ett ålderstillägg å 200 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må, med godkännande av de av chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 förordade ändringar i staterna för statens provningsanstalt, höja det ordinarie förslagsanslaget till *upprätthållande av provningsanstaltens verksamhet*, nu utgörande 263,850 kronor, med 15,200 kronor till 279,050 kronor, att i första hand av inkomster av statens provningsanstalt direkt utgå. *Ökat anslag.*

Handel och sjöfart.

29:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 23) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 102—104) i ämnet innehåller, hemställer utskottet, *Bidrag till underhållande av handelshögskolan i Stockholm.* [23.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, under förutsättning att verksamheten vid *handelshögskolan i Stockholm* fortsättes efter i huvudsak den nu följda plan, såsom bidrag till underhållande av samma skola på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 30,000 kronor, att till handelshögskoleföreningens i Stockholm styrelse utbetalas med hälften under förra halvåret 1921 under villkor, att minst tolv friplatser för studerande vid högskolan komma att finnas inrättade under läsåret 1920—1921 samt återstående hälften under senare halvåret 1921 under villkor, att dylika friplatser till minst samma antal, som nyss sagts, inrättas för läsåret 1921—1922.

30:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24) att på extra stat för år 1921 anvisa dels, såsom reservationsanslag, ett belopp av *Exportstipendier och handelsstudiestipendier.* [24.]

20,000 kronor för att utdelas såsom understöd under benämning av exportstipendier till personer, som, utan officiell ställning, företrädesvis i Ryssland, på Balkanhalvön eller i länder utom Europa, verka för avsättning av svenska exportartiklar, dels ock, likaledes såsom reservationsanslag, ett belopp av 20,000 kronor till handelsstudiestipendier, att tjäna såsom understöd för förvärvande utomlands av praktiska insikter i handelsyrket.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 104—108 i statsrådsprotokollet.

Till exportstipendier har riksdagen alltsedan år 1909 anvisat ett anslag å 20,000 kronor. Till handelsstipendier har beviljats anslag för vart och ett av åren 1909—1915 å samma belopp samt för vardera av åren 1916 och 1917 å 10,000 kronor. Med hänsyn till krigstillståndet har något anslag till dessa stipendier sedermera icke ifrågasatts.

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1921 anvisa

a) såsom reservationsanslag ett belopp av 20,000 kronor för att utdelas såsom understöd under benämning av exportstipendier till personer, som, utan officiell ställning, företrädesvis i Ryssland, på Balkanhalvön eller i länder utom Europa, verka för avsättning av svenska exportartiklar,

b) likaledes såsom reservationsanslag ett belopp av 20,000 kronor till handelsstudiestipendier, att tjäna såsom understöd för förvärvande utomlands av praktiska insikter i handelsyrket.

Statsunderstöd till auktoriserade handelskammare i riket.

[25.]

31:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 108—110) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, såsom *understöd till auktoriserade handelskammare i riket,* att utgå med ett belopp av 3,000 kronor till envar handelskammare under av chefen

för finansdepartementet förordade villkor, på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 36,000 kronor.

Statsunderstöd till svenska handelskamrar i utlandet. [26.]

32:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att såsom understöd för år 1921, på sätt av chefen för finansdepartementet förordats, till svenska handelskamrar i utlandet på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 65,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 110—124 i statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen å extra stat för år 1920 såsom understöd till svenska handelskamrar i utlandet anvisat ett förslagsanslag å 35,000 kronor att utgå med 15,000 kronor till svenska handelskammaren i London samt med 10,000 kronor till vardera av svenska handelskammaren i Frankrike och svenska föreningens i Petrograd handelskommitté eller den svenska handelskammare, som kunde komma att träda i handelskommitténs ställe, i vilket senare fall understödet dock icke skulle få lyftas, förrän handelskammarens stadgar av Kungl. Maj:t godkänts.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär, att understöd skulle tilldelas dels svenska handelskammaren i London och svenska föreningens i Petrograd handelskommitté eller den svenska handelskammare, som kan komma att träda i handelskommitténs ställe, med samma belopp som för innevarande år, dels svenska handelskammaren i Frankrike med ett till 15,000 kronor förhöjt belopp, dels ock handelskamrarna i Nordamerikas förenta stater, i Schweiz och i Sydney, de två förstnämnda med 10,000 kronor vardera och den sistberörda med 5,000 kronor. Till understöd åt dessa senare tre handelskamrar har Kungl. Maj:t härjämte å tilläggsstat för år 1920 äskat ett anslag å 25,000 kronor.

Utskottets yttrande.

Vid prövning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma, i vad det avser oförändrade understöd åt handelskammaren i London och svenska föreningens i Petograd handelskommitté ävensom förhöjt dylikt åt handelskammaren i Frankrike och nya sådana åt handelskamrarna i Nordamerikas förenta stater och i Sydney. Däremot har det synts utskottet tveksamt, huruvida anslag bör tillstyrkas för handelskammaren i Schweiz. Utskottet har emellertid slutligen stannat vid att jämväl i detta fall

förorda bifall till anslagsäskandet för år 1921. För anvisande av understöd åt handelskammaren i fråga redan under innevarande år har utskottet däremot icke funnit tillräckliga skäl föreligga.

Utskottet hemställer alltså,

Ökat anslag.

att riksdagen må såsom understöd för år 1921, på sätt av chefen för finansdepartementet förordats, till *svenska handelskamrar i utlandet* på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 65,000 kronor.

Bidrag till en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik. [27.]

33:o) På grund av vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 27) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 125—126) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *täckande av den å Sverige belöpande delen av kostnaderna för en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik* på extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag av 650 kronor.

Ersättning till sjömanshusen [28.]

34:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28) att å extra stat för år 1921 under benämning »ersättning till sjömanshusen» anvisa ett förslagsanslag, högst, 162,000 kronor för beredande åt sjömanshusen av skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktigas inskrivning och redovisning samt med utarbetande av sjöfartsstatistiska uppgifter.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 126—132 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen å extra stat för vart och ett av åren 1913—1920 beviljat ett anslag av 40,000 kronor.

Med anledning av en inom riksdagen väckt motion anhöll riksdagen i skrivelse den 29 maj 1915, nr 175, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning rörande sjömanshusen i riket, i syfte att dessa institutioner på ett ändamålsenligare sätt än dittills måtte komma att tillvarataga sjöfolkets intressen.

I berörda skrivelse framhöll riksdagen bland annat: En undersökning borde företagas rörande sjömanshusens befattning med de värnpliktigas inskrivning och redovisning, därvid borde beräknas, till vilket

belopp kostnaderna därför ävensom kostnaderna för sjömanshusens förvaltning för övriga statsändamål kunde anses belöpa sig. I samband därmed borde övervägas, i vad mån ett särskiljande av sjömanshusens understödjande och förvaltande myndighet borde äga rum. När en dylik undersökning, som borde ske med det snaraste, blivit verkställd, borde staten omedelbart till sjömanshusen erlägga det årliga belopp, som kunde befinnas utgöra skälig ersättning för sjömanshusens arbete för statens räkning.

Efter hörande av kommerskollegium uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1916 åt kollegium att med tillhjälp av sakkunniga verkställa utredning angående sjömanshusen i syfte att dessa institutioner på ett bättre sätt än dittills måtte kunna fylla sitt ändamål ävensom att till Kungl. Maj:t avgiva det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Den 18 november 1919 hava ifrågavarande sakkunniga till kommerskollegium avlämnat betänkande och förslag i ämnet, och har kollegium härigenom ansett sig i stånd att framlägga förslag till förevarande anslagsfrågas åtminstone provisoriska lösning utan föregripande av den fortsatta utredningen. Kommerskollegii förslag innebär, att staten skulle under såväl 1920 som år 1921 bidraga till bestridandet av sjömanshusens förvaltningskostnader med 162,000 kronor. Departementschefen har emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka höjning av det för innevarande år anvisade anslaget.

Utskottet, som funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må å extra stat för år 1921 under benämning »*ersättning till sjömanshusen*» anvisa ett förslagsanslag, högst, 162,000 kronor för beredande åt sjömanshusen av skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrivning och redovisning samt med utarbetandet av sjöfartsstatistiska uppgifter. *Ökat anslag.*

35:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 29) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 132—133) i ärendet innehåller, får utskottet hemställa, *Läkarundersökning av sjöfolk.* [29.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *läkarundersökning av sjöfolk* i enlighet med de av chefen för finansdepartementet angivna grunder å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag å 27,000 kronor.

Arvoden till två dispaschörsassistenter. [30.]

36:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1921 anvisa till *arvode med 2,000 kronor åt en var av två dispaschörsassistenter,* anställda den ene i Stockholm och den andre i Göteborg, ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

Bidrag till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten. [31.]

37:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) att till täckande av den å Sverige belöpande delen av kostnaderna för uppehållande av internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 9,500 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 134—136 i statsrådsprotokollet.

För vart och ett av åren 1914—1917 har riksdagen beviljat medel såsom bidrag till bekostande av en internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten. Jämväl för år 1918 anhöll Kungl. Maj:t, att bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för samma år måtte för berörda ändamål beräknas ett belopp av 14,000 kronor. Sedan utrikesdepartementet givits del av en skrivelse från härvarande amerikanske minister, vari denne på sin regerings befallning, bland annat, meddelat, att den internationella patrulleringstjänsten i norra Atlanten år 1917 icke komme att av Amerikas förenta stater upprätthållas med anledning av de för det dåvarande rådande internationella förhållandena, ävensom att nämnda patrulleringstjänst komme att återupptagas först sedan anledningen till sagda förhållanden bortfallit, gav Kungl. Maj:t i en den 27 april 1917 avlåten skrivelse (nr 310) till samma års riksdag tillkänna, att Kungl. Maj:t funnit frågan om framställning till riksdagen i berörda ärende hava förfallit, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare borde beräknas å 1918 års stat.

Förutom ovan berörda anslag för år 1921 har Kungl. Maj:t å tilläggsstat för innevarande år äskat ett anslag å 19,000 kronor, avseende Sveriges bidrag till ifrågavarande patrulleringstjänst under åren 1919 och 1920.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande föreslag, får sålunda hemställa,

att riksdagen må till täckande av den å Sverige belöpande delen av kostnaderna för uppehållande av *internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten* å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 9,500 kronor.

Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.

Befrämjande i allmänhet av bergsbruket. [32.]

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att för år 1921 bestämma det i ordinarie anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av bergsbruket» ingående reservationsanslaget till reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hörer, till 6,000 kronor.

På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning beslöt 1915 års riksdag att för år 1916 nedsätta det ordinarie reservationsanslaget till reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hörer, från 6,000 kronor, till 3,000 kronor.

Jämväl för åren 1917 och 1918 bestämdes berörda anslag till samma belopp, 3,000 kronor.

För år 1919 blev anslaget helt indraget.

Vad beträffar innevarande år har ifrågavarande anslag åter bestämts till 3,000 kronor.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka, att förevarande anslag för år 1921 upptages med det belopp, vartill detsamma uppgick under tiden närmast före kriget, hemställer alltså,

att riksdagen må för år 1921 bestämma det i ordinarie anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av bergsbruket» ingående reservationsanslaget till *reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder för-*

värva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hörer, till 6,000 kronor.

Vid bifall härtill kommer det ordinarie anslaget till befrämjande i allmänhet av bergsbruket, nu, 5,700 kronor för år 1921 att höjas med 3,000 kronor till 8,700 kronor, varav bestämt anslag 2,700 kronor och reservationsanslag 6,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet av slöjderna. [33.]

39:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33) att, i fråga om de särskilda anslagen under den å ordinarie stat uppförda anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna»,

dels förändra anslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena från bestämt anslag till reservationsanslag,

dels och för år 1921 bestämma

nyssnämnda anslag till 75,000 kronor,

reservationsanslaget till reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri till 25,000 kronor,

reservationsanslaget till reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien till 20,000 kronor,

reservationsanslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen till 40,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 137—155 i statsrådsprotokollet.

Genom sistlidet års lagtima riksdags beslut stå för innevarande år medel till ifrågavarande reseunderstöd till Kungl. Maj:ts förfogande till belopp motsvarande de, varmed dessa understöd utgingo under tiden närmast före kriget. Anslagens storlek för år 1920 framgå av följande tabell:

	Besparing vid 1919 års slut Kronor	Anslag å 1920 års riksstat Kronor	Summa Kronor
1) Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri	4,000	14,000	18,000
2) D:o åt verkmästare och förmän inom industrien	5,000	10,000	15,000
3) D:o åt arbetare i de särskilda näringsyrkena	35,000	15,000	50,000
4) D:o åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen	12,500	12,500	25,000
Summa kronor	56,500	51,500	108,000

Av den i ämnet nu lämnade utredningen framgår, att ett relativt litet antal sökande inom olika stipendiegrupper kunnat tillgodoses med stipendier samt att dessa varit till sitt belopp för små. Med hänsyn dels härtill, dels till penningvärdets betydande fall, dels ock till den omständigheten, att tillströmningen av sökande under den närmaste framtiden med all säkerhet komme att ökas, har Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av anslagen med i genomsnitt 50 procent.

Utskottets yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag om höjning av anslagen till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, åt idkare av hantverk och annan mindre industri samt åt verkmästare och förmän inom industrien har utskottet ansett sig böra tillstyrka. Vad däremot beträffar den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av anslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen, har utskottet, som funnit denna ökning proportionsvis större än övriga i fråga om de särskilda anslagen under anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna» föreslagna höjningar, ansett detta anslag böra begränsas till 35,000 kronor. Då utskottet i övrigt icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, får utskottet alltså hemställa,

Ökade anslag.

att riksdagen må i fråga om de särskilda anslagen under den å ordinarie stat uppförda anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna»,

I) förändra anslaget till reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena från bestämt anslag till reservationsanslag,

II) för år 1921 bestämma

a) nyssnämnda anslag till 75,000 kronor;

b) reservationsanslaget till reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri till 25,000 kronor;

c) reservationsanslaget till reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien till 20,000 kronor; samt

d) reservationsanslaget till reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen till 35,000 kronor.

Vid bifall härtill kommer det ordinarie anslaget till befrämjande i allmänhet av slöjderna, nu 65,000 kronor, för år 1921 höjas med

103,500 kronor till 168,500 kronor, varav såsom bestämt anslag 13,500 kronor och 155,000 kronor, utgörande särskilda reservationsanslag åt arbetare i de särskilda näringsyrkena, idkare av hantverk och annan mindre industri, verkmästare och förmän inom industrien samt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen.

Husslöjdens befrämjande.

40:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 upptaga ordinarie anslaget till husslöjdens befrämjande med oförändrat belopp, 25,000 kronor.

Andre instruktör i husslöjd m. m. [34.]

41:o) På grund av Kungl. Maj:ts framställning (punkt 34) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 156—158) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisa å extra stat för år 1921

dels till anställande av en andre instruktör i husslöjd 3,000 kronor,

dels till arvodesförhöjning åt extra instruktören i husslöjd 1,000 kronor,

dels ock för beredande av personligt ålderstillägg med 500 kronor till extra instruktören i husslöjd Olof Olsson Hagner, därest han fortfarande med gott vitsord tjänstgör i denna egenskap, 500 kronor

eller tillhopa 4,500 kronor.

Åtgärder för torvtillgångarnas tillgodogörande. [35.]

42:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 158—159) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, till *åtgärder för torvtillgångarnas tillgodogörande* å extra stat för år 1921, att i mån av behov användas, anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

43:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36) att för år 1921 å extra stat anvisa såsom särskilda förslagsanslag, högst *Torvingenjörer och torvassistenter.* [36.]

dels för anställande av en förste torvingenjör, fyra torvingenjörer och två torvassistenter 52,900 kronor,

varav dock 400 kronor till förste torvingenjören skola utgå allenast under förutsättning att hans bostadsort är Stockholm,

dels ock till personligt ålderstillägg å 1,000 kronor åt en var av förste torvingenjören Ernst Jacob Wallgren och torvingenjören Thure Gustaf Thorgny Björkman samt å 500 kronor till en var av torvingenjörerna friherre Melcher Otto Falkenberg och Gustaf Theodor Sjögren, i varje fall under förutsättning att befattningshavaren fortfarande med gott vitsord tjänstgör i denna egenskap, 3,000 kronor, eller tillhopa 55,900 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 159—168 i statsrådsprotokollet.

För ovanberörda ändamål har riksdagen å extra stat för år 1920 anvisat ett anslag av samma storlek som det nu äskade.

I förevarande ärende har departementschefen erinrat om att — jämte det Kungl. Maj:t den 26 september 1919 utfärdat kungörelse (nr 654) angående resekostnads- och traktamentsersättning åt de under lantbruksstyrelsens inseende stående statskonsulenter ävensom statens fiskeriintendenter, fiskeriassistent och fiskeriingenjör samt de i statens tjänst anställda instruktörer i husslöjd, innefattande i huvudsak den ändring i förut gällande bestämmelser, att den ersättning, som dylik förrättningsman må av rekvirent åtnjuta för varje dag, som till någon del åtgår till förrättning, skall utgå i form av dagtraktamente enligt reseregelmentet och alltså ej längre såsom dagarvode å 4 kronor 50 öre — Kungl. Maj:t samma dag i kungörelse (nr 655) förordnat, att vad sålunda stadgats för statskonsulenter m. fl. skulle gälla även för statens torvingenjörer.

Härjämte har departementschefen framlagt förslag om ersättning till torvingenjörerna för utredningsarbete. I denna fråga har departementschefen anfört bland annat följande:

»Vad själva sakfrågan angår kan jag ej undgå att finna goda skäl vara anförda för att särskild ersättning bör av rekvirent betalas för vissa av torvingenjörerna medelst inarbete verkställda utredningar. Praxis har utbildat sig därhän, att torvingenjörerna utarbeta vida mer utförliga och detaljerade utredningar med planläggningar, arbetsbeskrivningar, kostnadsberäkningar, räntabilitetskalkyler m. m. än som rätte-

ligen bör anses åligga dem för deras statsavlöning. Såsom utredningen visar hava de kunnat medhinna detta allenast genom en långt utsträckt arbetstid. Det har för mig även uppgivits, att de understundom måst för ändamålet anställa och avlöna särskilt arbetsbiträde. Det har vidare framhållits, att det vore för torvindustriens främjande synnerligen gagneligt, att dylika utförligare utredningar fortfarande verkställdes av torvingenjörerna, vilka vore de på förevarande område mest sakkunniga, men att, om det krävdes, att detta skulle ske utan särskild gottgörelse, torvingenjörerna icke skulle hava något intresse av att liksom nu utsträcka sin arbetstid utan att följden skulle bliva, att ökat antal torvtjänstemän måste anställas.

Om ock med hänsyn till de anförda skälen dylik särskild gottgörelse bör i vissa fall medgivas, möter viss svårighet att uppdraga gränsen mellan vad torvingenjören är skyldig utföra för sin avlöning och vad som må särskilt ersättas. Det bör därvid ihågkommas, att dessa tjänstemäns arvoden icke liksom exempelvis lantmätares och lantbruksingenjörers avvägts under förutsättning, att de därutöver skulle åtnjuta en mera betydande tjänsteinkomst för arbete enligt taxa. De ersättningsbelopp, som nu må ifrågakomma, böra därför begränsas jämförelsevis snävt. Vid övervägande av förhållandena finner jag lantbruksstyrelsens förslag i detta avseende vara lämpligt avvägt. Jag vill erinra, att styrelsen beräknat, att den av styrelsen föreslagna särskilda ersättningen för inarbete skulle under normala tider bereda torvingenjörerna en inkomst av ungefär 1,400 kronor. Detta belopp ger mig icke anledning till erinran.

För min del har jag icke någon invändning att göra mot de av lantbruksstyrelsen föreslagna bestämmelserna och torde, sedan riksdagen, om den så anser nödigt, yttrat sig därom, frågan om utfärdande av dylika bestämmelser böra ånyo anmälas för Kungl. Maj:t.»

Kungl. Maj:ts framställning om anslag för år 1921 för anställande av torvingenjörer och torvassistenter har utskottet ansett sig böra biträda. Då utskottet jämväl funnit de föreslagna bestämmelserna i fråga om ersättning för inarbete åt torvingenjörerna kunna godtagas, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för år 1921 å extra stat anvisa såsom särskilda förslagsanslag, högst

dels för *anställande av en förste torvingenjör, fyra torvingenjörer och två torvassistenter* 52,900 kronor,

varav dock 400 kronor till förste torvingenjören skola utgå allenast under förutsättning, att hans bostadsort är Stockholm,

dels ock till *personligt ålderstillägg å 1,000 kronor åt en var av förste torvingenjören Ernst Jacob Wallgren och torvingenjören Thure Gustaf Thorgny Björkman samt å 500 kronor till en var av torvingenjörerna friherre Melcher Otto Falkenberg och Gustaf Theodor Sjögren,* i varje fall under förutsättning att befattningshavaren fortfarande med gott vitsord tjänstgör i denna egenskap, 3,000 kronor,

eller tillhopa 55,900 kronor.

44:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 37) att för anställande av torvbiträden å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 16,200 kronor. *Torvbiträden.* [37.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 169—175 i statsrådsprotokollet.

Till följd av den ökade verksamhet på det torvindustriella området, som föranletts bland annat av kristidens bränslebrist och som på flerahanda sätt uppmuntrats av statsmakterna, har det under senare år befunnits önskvärt att anställa dels så kallade torvmästare för att sommartiden utöva en praktiskt rådgivande och ledande verksamhet, särskilt där bränntorvberedning bedrives som hemindustri, dels ock torvbiträden för att under vissa tider av vintrarna biträda torvingenjörerna i deras arbeten. Till torvbiträden hava använts sådana personer, som under sommaren tjänstgjort som torvmästare, och deras vinteranställning har kunnat betraktas som ett slags fortsättning av torvmästarskapet. Kostnaderna för dessa anordningar hava bestritts av de medel riksdagen ställt till Kungl. Maj:ts förfogande för åtgärder för torvtillgångarnas tillgodogörande, vilket ock omförmälts för riksdagen vid äskandet av anslag till dylika åtgärder.

Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag innebär en mera stadigvarande organisation av ifrågavarande biträdesverksamhet.

Såsom ovan nämnts, hava torvbiträdena varit anställda hos statens torvingenjörer under tider, då torvmästare ej varit i tjänstgöring. De län, där torvmästare verkat, hava numera ganska grundligt genomarbetats, så att torvmästarnas verksamhet alltmera kan inskränkas eller helt upphöra, därest torvbiträdena finge övertaga de funktioner, som hittills

ålegat torvmästarna. Ur kompetenssynpunkt har hinder härför icke ansetts möta.

Enligt det föreliggande förslaget skulle antalet torvbiträden begränsas till tre. Dessa skulle stå till lantbruksstyrelsens förfogande för att av styrelsen i mån av behov dirigeras till de torvingenjörsexpeditioner, där de för tillfället äro mest behövliga.

Månatliga kostnaden för anställandet av varje biträde skulle enligt förslaget uppgå till

arvode	kronor	175
dagtraktamente 4 kronor om dagen	»	120
dyrtid 3 kronor om dagen	»	90
resekostnader	»	65
	summa kronor	450,

eller för varje biträde 5,400 kronor för år.

För anställandet av torvbiträden från och med den 1 april 1920 har Kungl. Maj:t å tilläggsstat för samma år äskat ett anslag å 12,150 kronor.

Utskottets yttrande.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag har utskottet i vad förslaget avser år 1921 funnit sig böra tillstyrka. Då anslagsäskandet för år 1920 återfinnes under nionde huvudtiteln torde jordbruksutskottet komma att däröver avgiva utlåtande. Beträffande 1921 års stat får utskottet alltså hemställa,

Nytt anslag.

att riksdagen må för *anställande av torvbiträden* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 16,200 kronor.

Torvskola.
[38.]

45:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts framställning (punkt 38) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 175—176) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, å extra stat för år 1921 anvisa såsom förslagsanslag, högst,

dels av det av 1917 års riksdag beviljade anslag av 40,000 kronor till *upprätthållande av en torvskola* under åren 1918—1922 8,000 kronor,

dels och såsom ökat statsbidrag till samma skola 2,400 kronor, eller tillhopa 10,400 kronor.

46:o) På grund av vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 39) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 176—178) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa, *Understöd till Sveriges hantverksorganisation.* [39.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, under de av chefen för finansdepartementet tilllstyrkta villkor såsom *bidrag till Sveriges hantverksorganisations verksamhet* å extra stat för år 1921 anvisa ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor.

47:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 40) att till statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar samt till lärlingspremier, att användas enligt de av chefen för finansdepartementet förordade grunder, å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 20,535 kronor. *Statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar m. m.* [40.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 179—187 i åberopade statsrådsprotokollet.

I en den 14 april 1917 till riksdagen avlåten proposition, nr 206, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar samt till lärlingspremier å extra stat för år 1918 under sjunde huvudtiteln bevilja ett förslagsanslag, högst 8,000 kronor.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning blev av riksdagen bifallen.

Sedan kommerskollegium därefter den 27 september 1917 i enlighet med Kungl. Maj:ts befallning avgivit utlåtande och förslag rörande användningen av nämnda anslag, fastställde Kungl. Maj:t den 2 november 1917, i huvudsaklig överensstämmelse med kommerskollegii förslag, *dels* bestämmelser rörande statsunderstöd för utbildande av lärlingar och rörande statspremier åt dylika, *dels och* bestämmelser rörande statsunderstöd till hantverksföreningar, anslutna till Sveriges hantverksorganisation, för utdelande av lärlingspremier.

Enligt dessa bestämmelser, vilka finnas i sin helhet intagna i det vid statsverkspropositionen till 1918 års riksdag fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 januari 1918, skulle

statsunderstöd till mästare för utbildande av lärlingar utgå med 300 kronor för varje lärling samt utanordnas i den ordning, att 100 kronor utbetalades vid första, 75 kronor vid andra och 50 kronor vid tredje årets slut, sedan för varje gång av ombud för Sveriges hantverksorganisation avgivits utlåtande, huruvida mästaren, för såvitt på honom ankomme, bedrivit lärlingens utbildande på ett för utbildningens fullbordande vid tredje årets slut ändamålsenligt sätt. Återstående 75 kronor skulle utbetalas, sedan styrkt blivit, att lärlingen genom avlagt prov eller på annat sätt visat sig vara utlärd i yrket. Dessutom skulle lärling, för vars utbildande mästare erhållit statsunderstöd, och vilken efter avlagt prov undfått Sveriges hantverksorganisations utlärlingsbevis, vara berättigad till en utlärlingspenning av 20 kronor, varjämte, om han i samband med tilldelandet av utlärlingsbevis jämväl fått sig tillerkänd någon av Sveriges hantverksorganisations silvermedaljer, statspremium av högst 100 kronor skulle kunna tilldelas honom. Slutligen skulle genom hantverksföreningarnas försorg utdelas särskilda s. k. lärlingspremier, för vilket ändamål understöd enligt närmare angivna grunder skulle tillkomma hantverksföreningarna.

Vidare har Kungl. Maj:t den 25 oktober 1918 föreskrivit viss ändrad ordning för understödets utanordnande i de fall, då lärlingens mästare och målsman är samma person.

Med utgångspunkt från att, på sätt vid beräkningen av anslagets storlek förutsatts, årligen 50 nya lärlingar skulle komma i åtnjutande av statsunderstödd utbildning, föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut förberörda den 2 november 1917 beträffande dispositionen av det för år 1918 för nu ifrågavarande ändamål anvisade anslag, 8,000 kronor, vidare, att 5,000 kronor skulle utbetalas till hantverksidkare såsom understöd för utbildande av en första årets lärlingsgrupp, medan återstående 3,000 kronor skulle användas såsom understöd till hantverksföreningar för utdelande av lärlingspremier.

Även för år 1919 beviljades av riksdagen på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anslag till lärlingsutbildningens befrämjande enligt ovan angivna grunder, därvid emellertid anslagsbeloppet höjdes till 11,750 kronor. För sagda år krävdes nämligen enligt merberörda grunder — förutom 5,000 kronor såsom understöd åt mästare för en ny första årets lärlingsgrupp samt 3,000 kronor till lärlingspremier — ytterligare 3,750 kronor såsom understöd till hantverksidkare för andra utbildningsåret beträffande 1918 års lärlingsgrupp. Föreskrift om anslagets disposition på dylikt sätt meddelades av Kungl. Maj:t genom beslut den 1 juli 1918.

Slutligen har riksdagen på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljat anslag för ändamålet jämväl för år 1920, därvid anslagsbeloppet höjdes till 14,250 kronor. För innevarande år krävdes nämligen för fortsättande av den påbörjade understödsverksamheten i enlighet med de av Kungl. Maj:t den 2 november 1917 för densamma fastställda grunder dels 5,000 kronor för 1920 års lärlingsgrupps första utbildningsår, dels 3,750 kronor för andra utbildningsåret beträffande 1919 års lärlingar, dels ock för 1918 års lärlingsgrupp för tredje utbildningsåret 2,500 kronor. Dessutom skulle för år 1920 liksom för år 1919 utgå ett belopp av 3,000 kronor till statsunderstöd åt hantverksföreningar för utdelning av lärlingspremier. Däremot behövde icke något belopp för år 1920 anvisas varken till utlärlingspenningar och statspremier, ej heller till bestridande av det belopp av 75 kronor, som skall till mästare utbetalas först sedan det styrkts, att lärling blivit utlärd, enär ingen av de lärlingar, för vilka dessa belopp vore avsedda, hunne avsluta sin utbildning till den tidpunkt, då 1920 års anslag skulle fördelas. Föreskrift om anslagets disposition på dylikt sätt meddelades av Kungl. Maj:t genom beslut den 19 juni 1919.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag är föranlett därav, att penningvärdets fall högst betydligt reducerat värdet av den hjälp, vartill de ifrågavarande understöden ursprungligen kunde uppskattas, och innebär detsamma, att understöden till hantverksidkarna skulle från och med år 1921 ökas med ett belopp av 100 kronor så fördelat att de till mästarna under de tre utbildningsåren utgående understöden ökas vartdera med 25 kronor samt att mästaren, då lärling blivit utlärd, erhåller ett ytterligare belopp av 25 kronor. De belopp, som, därest detta förslag bifalles, komma att utgå, skulle alltså bliva följande:

1:a utbildningsåret	kronor	125
2:a »	»	100
3:e »	»	75
för utlärd lärling	»	100
Summa	kronor	400.

Anslagsbehovet för år 1921 framgår av följande, i propositionen intagna uppställning:

Lärlingsgrupp för år 1921	Anslagets användning	Anslagsbehov för år 1921		
1921	1:a utbildningsåret	50 st. à 125 kronor		6,250
1920	2:a d:o	50 » » 100 »		5,000
1919	3:e d:o	31 » » 75 »		2,325
1918	Resterande belopp	18 » » 100 »	1,800	
	Utlärlingspenning	18 » » 20 »	360	
	Statspremier	18 » » 100 »	1,800	3,960
				17,535
vartill ytterligare är att lägga understöd åt hantverksföreningar för utdelning av lärlingspremier				3,000
			Summa kronor	20,535

Utskottets yttrande.

Utskottet, som funnit den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av de statsunderstöd, som för närvarande utgå till hantverksmästare för utbildande av lärlingar, tillräckligt motiverad och i övrigt icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får alltså hemställa,

Ökat anslag.

att riksdagen må till *statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar samt till lärlingspremier,* att användas enligt de av chefen för finansdepartementet förordade grunder, å extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag, högst, 20,535 kronor.

Understöd åt föreningen för svensk hemslöjd.
[41.]

48:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 41) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 188—194) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, åt *föreningen för svensk hemslöjd* såsom bidrag till uppehållande av dess verksamhet under år 1921 å extra stat för sagda år anvisa ett förslagsanslag, högst, 15,000 kronor.

49:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 42) att såsom bidrag, att utgå under de av chefen för finansdepartementet förordade villkor och bestämmelser, till anläggande vid Ramnäs bruk av en kätting- och ankarprovningsanstalt å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag å 115,000 kronor.

Bidrag till anordnande av en kätting- och ankarprovningsanstalt. [42.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 194—204 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må såsom bidrag, att utgå under de av chefen för finansdepartementet förordade villkor och bestämmelser, till *anläggande vid Ramnäs bruk av en kätting- och ankarprovningsanstalt* å extra stat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag å 115,000 kronor.

Nytt anslag.

50:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag dels till bedrivande av tekniskt-vetenskaplig forskning inom kraft- och bränsleområdet (punkt 43) dels ock till utförande av tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet (punkt 44) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtanden; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Bidrag till forskning inom kraft- och bränsleområdet. [43.]

Tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet. [44.]

anmäla.

Ingenjörsvetenskapsakademien.

51:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1921 hemställer utskottet,

Ingenjörsvetenskapsakademien.

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under tionde huvudtiteln uppföra ordinarie förslagsanslaget, högst, till upprätthållande av verksamheten vid ingenjörsvetenskapsakademien med oförändrat belopp, 40,000 kronor.

Diverse.

52:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 45) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 26 i sitt utlåtande nr 7 anfört, får utskottet hemställa,

Ålderstillägg. [45.]

att riksdagen må under tionde huvudtiteln upptaga ett ordinarie förslagsanslag till *ålderstillägg* för år 1921 med 10,000 kronor.

Rese- och traktamentspenningar. [46.]

53:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 26 av sitt utlåtande nr 7 anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må under tionde huvudtiteln upptaga ett ordinarie förslagsanslag till *rese- och traktamentspenningar* för år 1921 med 30,000 kronor.

Skrivmaterialier och expenser, ved m. m. [47.]

54:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts framställning (punkt 47) och under åberopande av vad utskottet under punkt 26 av sitt utlåtande nr 7 anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må under tionde huvudtiteln upptaga ett ordinarie förslagsanslag till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.* för år 1921 med 50,000 kronor.

Tryckningskostnader. [48.]

55:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att under tionde huvudtiteln upptaga ett ordinarie förslagsanslag till bestridande av tryckningskostnader med 125,036 kronor.

Förevarande anslag har föreslagits till uppförande med ovanberörda belopp dels med hänsyn till vad under punkt 26 i sjunde huvudtiteln anförts dels ock för avjämnande av förevarande huvudtitels slutsummma.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1921 under tionde huvudtiteln upptaga ett ordinarie förslagsanslag till bestridande av *tryckningskostnader* med 125,036 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. 49.]

56:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 49) och under åberopande av vad utskottet under punkt 26 av sitt utlåtande nr 7 anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må under tionde huvudtiteln upptaga ett ordinarie förslagsanslag till *kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för år 1921 med 150,000 kronor.

Extra utgifter. [50.]

57:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 50) och under hänvisning till vad utskottet under punkt 26 av sitt utlåtande nr 7 anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må under tionde huvudtiteln upptaga ett ordinarie reservationsanslag till *extra utgifter* för år 1921 med 25,000 kronor.

Semester åt vid lotsverket anställda arbetare. [51.]

58:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att för beredande av semester åt vid lotsverket anställda arbetare på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 16,200 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 257—259 av det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 7 januari 1920.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må för *beredande av semester åt vid lotsverket anställda arbetare* på extra stat för år 1921 bevilja ett förslagsanslag av 16,200 kronor.

Stockholm den 4 maj 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, J. Nilsson* i Skottlandshus, *N. A. Nilsson, Ollas A. Ericsson, H. M. Bäckström, J. L. Widell, C. G. Ekman, O. Bergqvist, C. I. Asplund, J. Nilsson* i Malmö och *J. Olofsson* samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, P. B. Nilsson* i Landeryd, *C. R. Jansson* i Falun, *A. J. Andersson* i Gävle, *O. Nilsson* i Örebro, *K. E. W. Söderhielm, J. D. Norman* och *G. N. Torgén.*

Tabell över anslagen under riksstatens för år 1921 tionde huvudtitel. Handelsdepartementet.

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Departementet.				
Departementschefen			17,000	
Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			[1] 96,200	
Departementets verksamhet, *förslagsanslag*, högst				[1] 12,000
Säger för departementet			113,200	12,000
Centrala verk med underlydande stater.				
Kommerskollegium:				
Kommerskollegium	349,400			
Förstärkning av arbetskrafterna å kommerskollegii kamrerar- och kassakontor, *förslagsanslag*, högst		1,950		
Upplysningssektion å kommerskollegii handelsbyrå, *förslagsanslag*, högst		21,550		
Förstärkning av kommerskollegii arbetskrafter för handläggning av ärenden rörande kraftledningslånefonden, *förslagsanslag*, högst		7,150		
Förstärkning av kommerskollegii arbetskrafter för behandling av vissa ärenden rörande elektriska anläggningar, *förslagsanslag*, högst		[2] 10,000		
Assistent å kommerskollegii industribyrå, *förslagsanslag*, högst		3,900		
Kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå, *förslagsanslag*, högst		45,000	349,400	89,550
Bergsstaten:				
Bergsstaten			84,800	
Arvoden åt två gruvingenjörer, *förslagsanslag*, högst				10,400
Sprängämnesinspektionen			7,600	
Inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring:				
Inspektionen			20,800	
Arvoden åt två assistenter, *förslagsanslag*, högst				7,800
Förhandskontroll å fartygs sjövärdighet, *förslagsanslag*, högst				211,850

[1] Beloppet redan beviljat av riksdagen.
[2] Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Undervisningsanstalter för sjöfart:					
Navigationsskolorna		178,120			
Navigationslärarkursen, *reservationsanslag*		2,200			
Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalterna för sjöfart, *förslagsanslag*		11,000		191,320	
Skeppsmätningskostnad, *förslagsanslag*				32,200	
Lots- och fyrväsendet:					
Lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, *förslagsanslag*:					
Direkt anvisning	3,670,525				
Friheter	405				
Ersättningar	4	3,670,934			
Säkerhetsanstalter för sjöfarten, *reservationsanslag*			928,000	3,670,934	928,000
Nautisk-meteorologiska byrån:					
Nautisk-meteorologiska byrån:					
Bestämt anslag	10,000				
Reservationsanslag	16,100	26,100			
Förstärkning av reservationsanslaget till nautisk-meteorologiska byrån, *förslagsanslag*, högst			2,700		
Assistent vid nautisk-meteorologiska byrån, *förslagsanslag*, högst			4,000		
Tillfällig löneförbättring åt personalen vid nautisk-meteorologiska byrån, *förslagsanslag*, högst			2,400		
Förhöjda arvoden åt vissa kontrollstationsföreståndare, *förslagsanslag*, högst			4,000		13,100
Ålderstillägg för personalen vid nautisk-meteorologiska byrån, *förslagsanslag*		2,000		28,100	
Patent- och registreringsverket:					
Upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet, *reservationsanslag*, att av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel direkt utgå				777,600	
Kostnader, som föranledas av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas befattning med vissa slag av registrering, *förslagsanslag*					4,000
Försäkringsinspektionen:					
Upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, *reservationsanslag*, att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå				85,200	
Statens provningsanstalt:					
Upprätthållande av statens provningsanstalts verksamhet *förslagsanslag*, att i första hand av inkomster av provningsanstalten direkt utgå				279,050	
Säger för centrala verk med underlydande stater		.....	.....	5,527,004	1,264,700
Handel och sjöfart.					
Handelshögskolan i Stockholm, *förslagsanslag*, högst					30,000
Exportstipendier, *reservationsanslag*					20,000
Handelsstudiestipendier, *reservationsanslag*					20,000

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Auktoriserade handelskammare i riket, *förslagsanslag*, högst					36,000
Svenska handelskamrar i utlandet, *förslagsanslag*, högst					65,000
Internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik, *förslagsanslag*					650
Ersättning till sjömanshusen, *förslagsanslag*, högst					162,000
Läkarundersökning av sjöfolk, *förslagsanslag*					27,000
Dispaschörsväsendet, *förslagsanslag*, högst					4,000
Internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten, *förslagsanslag*					9,500
Säger för handel och sjöfart		.....	.....		374,150
Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.					
Befrämjande i allmänhet av bergsbruket:					
Bestämt anslag		2,700			
Reservationsanslag		6,000		8,700	
Befrämjande i allmänhet av slöjderna:					
Bestämt anslag		13,500			
Reservationsanslag:					
Reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena	75,000				
Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri	25,000				
Reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industrien	20,000				
Reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen	35,000	155,000		168,500	
Husslöjden:					
Befrämjande av husslöjden		25,000			
Andre instruktör i husslöjd, *förslagsanslag*, högst			3,000		
Arvodesförhöjning åt extra instruktörer i husslöjd, *förslagsanslag*, högst			1,000		
Personligt ålderstillägg till extra instruktören i husslöjd O. Olsson-Hagner, *förslagsanslag*, högst			500	25,000	4,500
Torvtillgångarnas tillgodogörande:					
Åtgärder för torvtillgångarnas tillgodogörande, *reservationsanslag*			100,000		
Torvingenjörer och torvassistenter, *förslagsanslag*, högst			52,900		
Personliga ålderstillägg åt vissa torvingenjörer, *förslagsanslag*, högst			3,000		
Torvbiträden, *förslagsanslag*, högst			16,200		
Torvskola, *förslagsanslag*, högst			10,400		182,500
Sveriges hantverksorganisation, *förslagsanslag*, högst					4,000
Statsunderstöd åt hantverksidkare för utbildande av lärlingar m. m., *förslagsanslag*, högst					20,535
Föreningen för svensk hemslöjd, *förslagsanslag*, högst					15,000
Bidrag till anordnande av en kätting- och ankarprovningsanstalt, *reservationsanslag*					115,000

	Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Tekniskt vetenskaplig forskning på kraft- och bränsleområdet, *förslagsanslag*, högst				[1] 200,000
Tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet, *förslagsanslag*, högst				[1] 75,000
Säger för bergsbruk, industri, hantverk och slöjd	.....	.....	202,200	616,535
Ingenjörsvetenskapsakademien.				
Verksamheten vid ingenjörsvetenskapsakademien, *förslagsanslag*, högst	.....	.....	40,000	
Diverse.				
Ålderstillägg, *förslagsanslag*			10,000	
Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*			30,000	
Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag*			50,000	
Tryckningskostnader, *förslagsanslag*			125,036	
Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *förslagsanslag*			150,000	
Extra utgifter, *reservationsanslag*			25,000	
Semester åt vid lotsverket anställda arbetare, *förslagsanslag*				16,200
Säger för diverse	.....	.....	390,036	16,200
Summa	.....	.....	6,272,440	2,283,585

[1] Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varöver särskilt utlåtande framdeles kommer att avgivas.